

sagt, og derefter herpaa, ligegyldig ved, om man har forstaaet Modstanderen rigtigt eller ikke, at støtte, hvad jeg tillader mig at benævne som plumpe Insinuationer. Thi hvad der foranledigede den ærede Taler til igaar at skildre mig for Thinget og Folket som en Mand, der talte bestemt om, hvad han ikke forstod, og om hvem dette laa for Dagen som en simpel Kjendsgjerning, det var, at han meente, at jeg skulde have paaberaabt mig, at der var kun saa Enker efter Fæstere, som havde lidt under det System; hvorefter Enkens Fæstetret ophører, naar hun indtræder i nyt Ægteskab. Herom har jeg imidlertid ikke sagt et eneste Ord; hvad jeg yttrede, var noget ganske Andet, nemlig, at jeg holdt mig overtydet om, at dette System ikke havde virket til nogen overhaandtagende Usædelighed mellem Fæsternes Enker. Jeg gjorde opmærksom paa, at det jo vel kunde være, at i et og andet Tilfælde en usædelig Forbindelse kunde være opstaaet; men jeg ansaae det ialfald som en Selvfølge, at for slige enkelte Tilfældes Skyld skulde man ikke give almindelige Love, mindst en saadan, som den foreslaaede, og at neppe Noget, der kjendte Forholdene, vilde kunne paaftaae, at nogen overhaandtagende Usædelighed var fremgaaet af Bestemmelsen i Lovens 3—13—4; og dette modsagde den ærede Rigsdagsmand ikke, og kunde vel heller ikke modsigte det, saa lidt som jeg troer, at han tvivrigt har gjendrevet eller svækket nogen eneste af de Grunde, jeg igaar fremsførte. — Idet jeg taler om Lovforslagets Betydning fra Sædelighedens Standpunkt, vil jeg tillige, efter den specielle Anledning, som et Par Foredrag idag dertil give, komme tilbage paa en Antydning, som jeg i Grunden ogsaa nødigst berører. Jeg gif igaar med Flid hen over dette Punkt, fordi det var mig imod at gaae ind derpaa; det kunde maafee mistydes, som om jeg vilde faste nogen Skygge paa den hæderlige Fæstebondestand. Og dog vilde dette ogsaa kun have været en Misforstaaelse; thi det er intet Nyt, at der kan findes fordærvede, umoraliske, uslykkelige Naturer selv i den agtverdige Stand. Der er navnlig af den ærede Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgfreds (S. A. Hansen) talt om, at der jævnlig skulde finde visse Speculationer

ner paa Ægteskab med Fæsternes Enker Sted, og at det var dette, som den foreslaaede Lov skulde modvirke. Den ærede Rigsdagsmand for Odense Amts 5te Valgfreds (Jesperfen) talte, som jeg troer, med nok saa god Føie i en ganske modsat Retning, idet han meente, at netop denne Lov vilde fremkalde mislige og betænkelige Speculationer paa slige Ægteskaber. Hvad jeg nu vilde tillade mig at bemærke, er — den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgfreds (Tscherning) maa troe det — tildeels grundet paa Erfaring, der ikke er ganske løs; jeg har ikke vundet denne Erfaring ved at tage ud paa Landet og tale med Bønderne, det er en Erfaring, jeg har vundet i min Embedsstilling og af meget gode Kilder. Der var Tale om Speculationer paa Giftermaal; jeg vil tillade mig at nævne et Exempel. Sæt, at en gammel Fæster lever i Ægteskab med en ung Kone, at denne, som Rigsdagsmanden for Odense Amts 5te Valgfreds (Jesperfen) antydede, tidligere har været i Forstaaelse med en anden Mandsperson, og at hiint Giftermaal er blevet indgaaet paa Speculation. Ja, selv hvor ingen saadan foregaaende Speculation har fundet Sted, er der, som Criminalacterne udvise, indtruffet flere sørgelige Tilfælde i Fæstefamilier, hvor en gammel Fæster og en ung Kone have levet sammen, og hvor der har været en Karl eller anden Person paa Gaarden, med hvem hun stod i utilsædelig Forbindelse; hvis Manden gif bort, kunde de blive gifte, og i saa Fald kunde den unge Mand have Udfigt til at faae Fæste paa Gaarden. Men dette var dog kun en usikker Udfigt. Hvad om der nu blev givet en Lov, som gjorde denne Usikkerhed til Visshed, og hvori det kunde læses af Enhver, at Enken i et saadant Tilfælde havde det i sin Magt at byde sin fulde Fæstetret som Medgift uden en eneste Skillings Udlæg, med Undtagelse af, hvad der behøvedes til Sikkerhed for eet Aars Skatter og Afgifter. Jeg skal ikke føre denne Tanke videre; men jeg mener, at den, der kjender Menneskene, maa vide, at hvor saadanne onde Tilbøieligheder huse, vilde et Lovbud, som det foreslaaede, være velskiftet til at fremme og styrke dem; ja det vilde kunne gjøre Mere, det vilde kunne fremkalde saadanne Tan-